

8. GAIA: χ^2 BANAKETAREN APLIKAZIOAK-ARIKETA ZERRENTA

1. Hurrengo taulan telefonia-enpresa bateko zentralitak bost minutuko 530 tartetan jasotako mezu-kopurua adierazten da.

Mezu-kopurua	0	1	2	3	4	5	6	7	8
Maiztasuna	4	90	140	175	60	31	20	6	4

%5-eko adierazgarritasun-mailaz, onargarria al da datu hauek Poisson-en banaketatik ateratakoak direlako baieztapena?

2. Makina batek eguneko ekoizten dituen piezak kalitate hobezinekoak diren jakiteko, proba berezi bat aplikatzen da. Egunero zazpi piezaren kalitatea aztertzen da. Zoriz hartutako 65 kalitate-kontrol burutu dira eta kalitate hobezineko piezen banaketa honakoa izan da:

Kalitate hobezineko piezak	0	1	2	3	4	5	6	7
Egun	10	15	10	15	5	3	4	3

%5-eko adierazgarritasun mailaz, onar al daiteke 65 egunetako ekoizpenaren kalitate hobezineko piezen kopuruak banaketa binomiala izatea?

3. Laborategi batean, denbora tarte txiki batean, substantzia erradioaktibo batetik igorritako a partikula kopurua adierazgailu baten bidez neurtu dira. Ondorengo taulan agertzen dira lortutako datuak.

Partikula kopurua	0	1	2	3	4	5
Denbora tarteak	120	200	140	20	10	2

%1-eko adierazgarritasun-mailaz, lortutako datuak Poisson-en banaketa batera doitu al daitezke?

4. Zoriz hartutako 1000 enpresetan ardura-postuetan dagoen emakume kopurua zehaztu da:

Emakume kopurua	0	1	2	3	4
Enpresa kopurua	200	155	300	270	75

%1-eko adierazgarritasun-mailaz, onar al daiteke datu hauek banaketa binomiala betetzen dutelako hipotesia?

5. 350 egunetan zehar Bidasoako ospitalean egunero jasotako urgentzia kopurua, ondorengo taulan agertzen dira:

Urgentzia kopurua	0-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30
Egunak	20	65	100	95	60	10

%5-eko adierazgarritasun-mailaz, egunero Bidasoako ospitalean jasotako urgentzia kopurua banaketa normal batera doitu al daiteke?

6. Baratza bat fumigatzen den 101 alditan aireko hondar tionikoen mailak ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) neurtu dira:

Hondar tionikoa	[40,50)	[50,60)	[60,70)	[70,80)	[80,90)	[90,100)
Fumigazio-aldiak	28	25	33	8	4	3

%1-eko adierazgarritasun-mailaz, hondar tionikoen mailak banaketa normala al du?

7. Hurrengo taulan hiru dendetako azken lau asteetako fakturazioak agertzen dira

	1 aste	2 astea	3 astea	4 astea	
A denda	2500	1850	2320	2150	8820
B denda	1890	1630	1900	2030	7450
C denda	2400	2600	2310	2110	9420
	6790	6080	6530	6290	25690

%2-ko adierazgarritasun-mailaz, frogatu dendaren eta astearen arteko independentzia dagoela.

8. Laneko estatutu berriak onartzeko galdeketan, bi saileko erantzunak honako hauek izan dira:

	Produkzio-saila	Erosketen-saila
Alde	80	85
Kontra	40	60
Txurian	10	15

%1-eko adierazgarritasun-mailaz, onargarria al da estatutuen aldeko langileen proportzioa homogeneoa delako hipotesia?

9. Ordenagailuen birus-kontrako A, B, C eta D programen eraginkortasuna aztertu nahi da. Birus baten aurka lau programak aplikatu dira; kasu batzuetan ordenagailua garbi dago (birusik gabe) eta beste batzuetan oraindik ez dago garbi:

	Garbi	Ez-garbi	
A programa	70	30	100
B programa	68	10	78
C programa	95	35	130
D programa	74	18	92
	307	93	400

%2,5-eko adierazgarritasun-mailaz, froga ezazu ez dagoela diferentzia adierazgarririk lau programen eraginkortasunean.

10. Azken hamarkadan Bidasoa ibaiara isurtzen diren kutsatzaileen kantitatea murrizteko, fabrikek euren instalazioetan iragazkiak instalatu dituzte. Iragazki hauek, ultra-iragazki edo nano-iragazki motakoak izan daitezke. Dena den, zenbait fabrikek isunak ordaindu behar izan dituzte kutsatzaileen isurketagatik. Ondorengo taulan, zoriz hartutako 250 fabriken datuak azaltzen dira.

	Nano-iragazkia	Ultra-iragazkia	
Isuna ordaindu	34	92	126
Isuna ez ordaindu	22	102	124
	56	194	250

%2-ko adierazgarritasun-mailaz, independentziarik al dago isuna jasotzearen eta iragazki motaren artean?

11. Autoetako aseguru-etxeek gidaririk gazteenak zigortu ohi dituzte bere primetan, hauek istripu-kopuru handiagoa izateko joerakoagoak diren irizpidearekin. Ondorengo taulan agertzen diren datuak kontuan harturik, istripu kopurua gidariaren adinarekiko independentea dela esan al daiteke %5-eko adierazgarritasun-mailaz?

Gidariaren adina	Istripu kopurua				
	0	1	2	3	4
≤25	10	10	20	40	70
26-35	20	10	15	20	30
35>	60	50	30	10	5

12. Felipe-k, aseguru-agentek, 20 urtetan zehar Algorta/Plentzia norabideko adarra aztertu du Las Arenas-eko biribilgunean, ondorengo istripu taula jaso duelarik:

Istripu kopurua/eguneko	Egun kopurua
0	2415
1	2670
2	1520
3	500
4	154
5	40
6	1

Aztertutako aldagaiak Poisson-en banaketa bat, $P(\lambda)$, jarraitzen al duen jakiteko, $\alpha = \%5$ adierazgarritasun-maila duen hipotesi-kontraste bat burutu.

Emaitzak:

- 1) Ez da onargarria, %5-eko adierazgarritasun-mailaz, denbora-tartean jasotako mezu kopuruek Poisson-en banaketa bat jarraitzen dutenik.
- 2) 65 egunetako ekoizpenaren kalitate hobezineko piezen kopuruak banaketa binomiala ez duela onartuko da %5-eko adierazgarritasun-mailaz.

- 3) Ez da onargarria, %1-eko adierazgarritasun-mailaz, denbora tarte txiki baten substantzia erradioaktibo batek igorritako α partikula kopuruak Poisson-en banaketa bat jarraitzen dutenik.
- 4) Ardura postuetan dagoen emakume kopuruak banaketa binomiala ez duela onartuko da %1-eko adierazgarritasun-mailaz.
- 5) Onargarria da, %5-eko adierazgarritasun-mailaz, Bidasoako ospitalean egunero jasotako urgentzia kopuruak banaketa normal bat jarraitzen dutela.
- 6) Ez da onargarria da, %1-eko adierazgarritasun-mailaz, hondar tionikoen mailak banaketa normal bat jarraitzen dutela.
- 7) %2-ko adierazgarritasun-mailaz, dendaren eta astearen arteko independentzia dagoenik errefusatuko da.
- 8) %1-eko adierazgarritasun-mailaz, estatutuen aldeko langileen proportzioan sailak ez duela zerikusirik onartuko da.
- 9) %2,5-eko adierazgarritasun-mailaz, lau programen artean eraginkortasunean diferentzia adierazgarririk ez dagoela onar daiteke.
- 10) %2-ko adierazgarritasun-mailaz, izuna edukitzearen eta iragazki-motaren artean independentzia dagoela onartuko da.
- 11) %5-eko adierazgarritasun-mailaz, gidariaren adina eta istripu kopurua independenteak direnaren hipotesia errefusatuko da.
- 12) %5-eko adierazgarritasun mailaz, enuntziatuko laginetik abiatuz, ez dago hipotesi-nulua errefusatzeko ebidentziarik, beraz eguneko istripu kopuruak Poisson-en banaketa bat jarraitzen duela onartuko da.